

Novoteks

GLASILO DELAVSKEGA SVETA

LETO III. ★ 1962 ★ ŠT. 9

NOVOTEKS

glasilo delavskega sveta

Tekstilne tovarne

NOVOTEKS

Novo mesto

1962

Letnik III.

Št. 9 (24)

September

Izdaja:

delavski svet

Ureja:

uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Samo Medic

Naslov uredništva:

Novoteks, Novo mesto

Foersterjeva 10

telefon 31, 71

Zunanja oprema:

Bojan Brovet

Tisk naslovne strani

in vezava:

Valvazorjeva tiskarna

Videm-Krško

Naklada:

755 izvodov

VSEBINA:

Iz zasedanj samoupravnih organov

Primerjave doseženih rezultatov med volnarskimi podjetji

Nesreče pri delu in na poti na delo

O nekaterih problemih v razvijanju dohodkovnega sistema

Nekaj navodil iz socialnega zavarovanja

Vzajemna blaga na v sili pomaga

Kaj je zobni kamen, kako nastaja in posledice

Kdor le more, naj gre v gore

II. delavske športne igre novomeške občine

Športne igre med oddelki

Naša kronika

Nagradna križanka

IZ ZASEDANJ SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Na skupni seji svetov ekonomskih enot v Novem mestu, ki je bila 3. avgusta, so se člani svetov seznanili z novimi predpisi Zakona o socialnem zavarovanju.

Te novosti je tolmačil uslužbenec Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje tov. Rudi Hrovatin. Pojasnil je, da so izdatki zlasti za zdravstveno zaščito v zadnjem letu zelo narasli. Zato so bili potrebni primerni ukrepi, ki bodo omejili prekomerno in neupravičeno izkoriščanje naše socialne zaščite. Ti ukrepi so predvsem v tem, da bodo morala podjetja v bodoče plačevati nadomestila za čas bolezni do 30 dni, pri nesrečah pri delu pa bodo morala nositi tudi ostale stroške, kot zdravljenje v bolnici, ortopedske pripomočke itd. Nadalje mora vsak zavarovanec ali njegov svojec, ki ima pravico do zdravstvene zaščite, plačati 60 din za vsako prejeta zdravilo. Tudi za neobvezna cepljenja bo moral vsak prispevati del stroškov. Z drugim letom bodo nastale tudi precejšnje spremembe pri pošiljanju na zdravljenje v zdravilišča.

Ambulantna služba bo organizirana tako, da bo zavarovanec imel možnost dobiti zdravniško pomoč v dela prostem času.

Ob tej priliki je tov. Hrovatin tudi pojasnil, da se v vodenju samega zavoda pripravljajo spremembe. Razpravlja se o predlogu, da bi bila v novomeškem okraju 2 zavoda, in sicer en zavod za zasavski predel, drugi pa za občine Novo mesto, Trebnje, Črnomelj in Metliko. To pa predvsem zato, ker so stroški za zdravstveno zaščito v zasavskem predelu precej višji.

Volitve v skupščino socialnega zavarovanja morajo biti izyršene do 10. oktobra letos.

Sprejet je bil sklep, da se o spremembah v socialnem zavarovanju obvesti vse člane kolektiva z objavo članka v našem glasilu.

V naslednji točki skupne seje je vodja finančnega sektorja podal poročilo o polletnem obračunu podjetja. Iz poročila je bilo razvidno, da je podjetje v prvem polletju uspešno poslovalo, saj se je celotni dohodek povišal za 186,979.000 din v primerjavi s prvim polletjem lanskega leta, število zaposlenih pa se je dvignilo le za 6 oseb.

Tudi ostali rezultati iz obračuna so boljši kot preteklo leto.

Po podanem poročilu in krajši razpravi so imeli sveti enot ločene seje, kjer so obravnavali svoje probleme.

Svet uprave in zunanjih obratov je predlagal delavskemu svetu ustanovitev novega delovnega mesta "voznik viličarja", nakup fakturnega stroja in stroja za knjiženje ter ročnega dvigala.

Svet tkalnice je razpravljal o proizvodnji ter ugotovil, da se je proizvodnja zlasti v zadnjih mesecih občutno dvignila. Tudi v kvaliteti so dosegli zadovoljive rezultate, kar se odraža tudi na dvigu vrednosti točke.

Nato so poročali predsedniki komisij o delu leten. Ker se je ugotovilo, da je v pravilniku o kvaliteti nekaj pomanjkljivosti, so zadolžili komisijo, da izdela do prihodnje seje sveta predlog za popravek pravilnika.

Komisija za norme je bila zadolžena, da izdela pregled doseganja norm v tkalnici ter ga predloži svetu v obravnavo.

Tudi svet apreture je razpravljal o proizvodnih problemih. Ugotovili so, da se je zaradi nepazljivosti nekaterih delavcev v zadnjem času kvaliteta poslabšala, zato bo treba v bodoče bolj dosledno uporabljati določila pravilnika o kvaliteti. S preselitvijo v nove prostore se bodo odpravile tudi nekatere pomanjkljivosti, ki nastajajo zaradi utesnenosti pri delu.

Svet predilnice mikane preje je ugotovil, da se je s premestitvijo tov. Julke Robida število članov sveta zmanjšalo na 10 članov. Predilnica je prenehala izdelovati mikano prejo za domače podjetje. Odslej bodo izdelovali mikano prejo le za druge naročnike. Ker dosedanji normativ za kvaliteto v spremenjenih pogojih več ne odgovarja, je bil sprejet sklep, da se izdela novega.

Zaradi večjih naročil preje se je ponovno uvedlo nočno delo na mikalnikih, kar se je odrazilo tudi na doseganju plana, ki je bil v sedmih mesecih presežen za 24,52 %.

Svet enote predilnice česane preje je imel 4. sejo dne 9. avgusta z enakim dnevnim redom kot ostali sveti.

V razpravi o problemih enote so razpravljali o neopravičenih izoštankih. Sklenili so, da se v bodoče vse take

primere strogo kaznuje. Pri razpravljanju o odpadkih so sklenili, da bodo v bodoče vse odpadke sortirali, ker se da na ta način mnogo prihraniti in s tem znižati poslovne stroške.

V zadnjem času je podjetje prejelo več reklamacij zaradi pomešanih partij preje. Zaradi nastale škode bo pri-krajšan celoten kolektiv predilnice, ker se bo vrednost toč-ke zaradi tega zmanjšala. Vzroke pomešanja bo potrebno temeljito raziskati ter storiti potrebne ukrepe, da do takih napak v bodoče ne bo več prišlo.

Nadalje je svet obravnaval pritožbo delavk, ki de-lajo na delovnem mestu "razporejanje preje". Sprejet je bil sklep, da komisija za prošnje in pritožbe zadevo prouči in poroča svetu na prihodnji seji. Pritožba Milek Angelce v zvezi z njeno ocenitvijo je bila ugodno rešena. Svet je tu-di potrdil novo ocenitev Staneta Fatkovška, Antona Gregorčiča, Blaža Čurčija, Dragice Butala, Irme Vrtačič, Jožeta Humljana, Ivana Kočevarja II in Ilije Siročiča. Ugodno je bila rešena tudi pritožba sodelavk v obratni menzi, ki jih je komisija za osebne dohodke pri ocenjevanju pomotoma prezrla.

Svet enote je tudi sklenil, da se morajo abonenti v bodoče držati razporeda razdeljevanja hrane, da ne bo potrebno kuharicam delati preko rednega delovnega časa.

Upravni odbor je na svoji 4. seji razpravljajal o spremembah o finansiranju socialnega zavarovanja. Po daljši razpravi o problemih, ki v zvezi s tem nastajajo, je bil sprejet sklep, da se predlaga delavskemu svetu, naj ustanovi novo delovno mesto kontrolorja bolniških izostankov. Ta pred-log pa delavski svet ni sprejel, ker je mnenja, da kontrolo sodelavcev lahko izvaja varnostni tehnik. Nadalje je bil sprejet sklep, da se zdravila, ki so jih sodelavci dosedaj preje-mali v tovarni brezplačno, v bodoče plačujejo, ker se je ugo-tovilo, da jih prekomerno uporabljajo.

Pri razpravi o polletnem obračunu podjetja, trgovine in menze je bil sprejet sklep, da se ta neispremenjen pred-loži delavskemu svetu v potrditev. Ker pa izkazuje menza pre-cejšnjo izgubo, je bila imenovana komisija, ki naj izdelava pred-log morebitne podražitve enolončnice in kosil, da bodo kriti vsaj materialni stroški.

Pri obravnavanju pritožbe kolektiva trgovine, ki zah-teva spremembo pravilnika o delitvi čistega dohodka, je bil sprejet sklep, da se predlaga delavskemu svetu, da se pravilnik

ne popravi. Komisija za spremljanje osebnih dohodkov naj izdela predlog o načinu izplačevanja osebnih dohodkov zaposlenim v trgovini z ozirom na dinamiko prodaje. Upravni odbor je bil mišljenja, da so povprečni osebni dohodki sodelavcev v trgovini primerni in v skladu s prejemki tistih, ki so zaposleni v drugih trgovinah. Spremeniti je potrebno samo način obračunavanja, da ne bo tako velikih razlik med letnimi in jesenskimi meseci.

Med razpravo o letošnjih investicijah je bil sprejet predlog SGP Pionir, naj bi se obe stolpnici dokončali do poletja drugega leta in ne, kot je bilo prvotno sklenjeno, da bi bila ena stolpnica zgrajena do 15. decembra letos. SGP Pionir utemeljuje svoj predlog s tem, da bi bila stanovanja, ki bi bila zgrajena pozimi, vlažna in zdravju stanovalcev škodljiva.

Načrti za klima napravo so gotovi in je že izvršen razpis za izvedbo teh del. Ker so bili načrti gotovi z veliko zamudo, bomo klima naprave lahko montirali šele drugo leto.

Pričele so se tudi priprave za premestitev snovalnih strojev in montažo novih statev, ki jih v kratkem pričakujemo. Za stroje, ki jih bomo nabavili iz Italije za izpolnitev predpriprave tkalnice in za predilnico česane preje, so bili že poslani zahtevki na Jugobanko in Investicijsko banko, vendar še nismo dobili potrebnega dovoljenja. Prav tako še vedno nimamo dovoljenja za stroje, ki smo jih že montirali v apreturi.

Građnja montažnih hišic je v zaključni fazi. Sedaj pa bomo pričeli s preurejanjem obratnih pisarn in upravnega poslopja.

Sprejet je bil tudi cenik za nove artikle, ki ga je predložil analitični sektor.

Na 5. seji je upravni odbor razpravljajal o problematiki izvoza naših izdelkov. Realizacija naših planskih obvez izvoza je zelo nizka. Temu je predvsem vzrok nezainteresiranost izvoznih podjetij. Zato je bil sprejet sklep, da skušamo sami dobiti kupce na tujem trgu in na ta način izpolniti svoje obveze ter da se delavskemu svetu predlaga, da odobri potrebna finančna sredstva, ki so potrebna, da v tej zadevi uspemo.

Predlog proizvodnega plana za leto 1963, o katerem je razpravljajal upravni odbor, predvideva, da ostane plan pre-

dilnice mikane in česane preje enak kot letos. V tkalnici se predvideva samo proizvodnja česanih tkanin, plan izvoza pa predvideva izvoz tkanin v vrednosti 150 milijonov din.

Upravni odbor se je s predlogom strinjal ter ga bo predlagal delavskemu svetu v potrditev.

Pri razpravi o režijskih stroških podjetja se je ugotovilo, da je potrebno izvršiti nekatere organizacijske spremembe. Za izdelavo predloga reorganizacije je bila zadolžena posebna komisija. Predlog te komisije bo dan na obravnavo svetom enot in upravnemu odboru, nato pa bo o njem sklepal delavski svet.

Na predlog tov. direktorja, da pristopi tudi naše podjetje k poslovnemu združenju tekstilcev, je bil upravni odbor mnenja, da bomo tako združeni lažje nastopali, zlasti na zunanjem tržišču, pa tudi pri nabavi surovin in pomožnega materiala bodo ugodnejši pogoji. Zato se predlaga delavskemu svetu, da odobri pristop k združenju.

Delavski svet je na svoji 4. seji dne 24. 8. 1962 poslušal poročilo o uspehih, ki smo jih dosegli v dvanajstih letih samoupravljanja.

Predsednik upravnega odbora je podal polletni obračun podjetja, trgovine in menze z obširno obrazložitvijo. Iz podatkov je razvidno, da plan proizvodnje zadovoljivo izvršujemo, vendar je vprašanje, če bomo uresničili interno postavljeno obvezo, doseči 4 milijarde bruto produkta. Interni plan bi lahko dosegli, če bi naročene statve pravočasno prispele.

Realizacija v trgovini je izpod sprejetega plana. Temu je vzrok slaba prodaja v poletnih mesecih, poleg tega pa so računali na večje količine ostankov iz naše tovarne. V bodoče bo kolektiv trgovine moral razširiti asortiment prodaje s tem, da bodo prodajali poleg naših ostankov blaga tudi izdelke trikotažnih podjetij, ki bi jih bilo mogoče dobiti po nižjih cenah.

Pri razpravi o polletnem obračunu menze je komisija, ki jo je določil upravni odbor, predlagala povišanje cene kosilu na 120 din, enolončnici pa na 50 din. Delavski svet je sprejel sklep, da se da predlog na razpravo svetom enot, nakar bo o podražitvi ponovno sklepal.

Do obširni razpravi so bili vsi polletni obračuni

potrjeni.

Pri obravnavi o osebnih dohodkih v trgovini je bil sprejet sklep, da se popravi čl. 19 pravilnika o delitvi čistega dohodka v tem, da se v slučaju, da trgovina v mesecih maj, junij in julij ne doseže plana prodaje, lahko obračunajo osebni dohodki iz povprečja prejšnjih mesecev, pozneje pa se to obračuna.

Predlog, ki ga je dal upravni odbor glede podaljšanja pogodbe za dokončanje prvega stolpiča, je bil sprejet.

Delavski svet je sprejel dopolnitev čl. 271 Pravil, ki določa dodaten dopust za delavce na delovnih mestih, kjer so težji pogoji dela. Med ta delovna mesta se šteje tudi "vzdrževanje strojev v apreturi."

Na predlog oddelka tkalnica je bil sprejet sklep o nabavi dveh elektromotorjev in 50 kilogramske avtomatske tehtnice. Na predlog upravnega odbora naj se odproda kosmatilni stroj in stroj za izvitke, ki ju ne bomo več potrebovali. Zavržen pa je bil predlog, da se nabavi prenosno dvigalo.

Na predlog zobnega zdravnika dr. Milana Popovića je bil sprejet sklep, da se formira komisija, ki bo raziskovala bolezni in ugotavljala njih vzroke. Na isti predlog je bil sprejet tudi sklep, da se da železniškemu zdravstvenemu domu posojilo za nabavo rentgenskega aparata za potrebe zobne ambulante, katero obiskujejo tudi člani našega kolektiva.

Jože Udovič

PRIMERJAVA DOSEZENIH REZULTATOV MED VOLNARSKIMI PODJETJI

Novo osnovani Zavod za napredek tekstilne industrije v Beogradu je pričel z zbiranjem potrebnih podatkov že v letu 1960. Zajema predvsem količinsko proizvodnjo. Zaradi več ali manj raznovrstne proizvodnje v posameznih podjetjih, je vsako podjetje dolžno svojo proizvodnjo preračunati v enotno bazno številkko preje, da bi s tem dosegli boljše primerjanje. Kljub temu, da vzporejamo samo volnarska podjetja, imajo tudi ta bistveno različne lastnosti bodisi po vrsti proizvodnje ali sestavi strojnega parka, zato je preračun na enotno osnovo nujno potreben.

Pomemben pokazatelj za doseženo proizvodnjo so tudi porabljene proizvodne ure za to količino. Upoštevamo samo ure onih delavcev, ki so vezani na proizvodnjo. Proizvedena količina v eni efektivni uri je merilo proizvodnosti tudi med ostalimi volnarskimi podjetji. Med drugim vzporejajo tudi število izgubljenih strojnih ur - zastojev, povprečno številko (Nm), proizvodnjo na eno strojno uro itd.

Na podlagi vseh teh podatkov izdela Zavod mesečno zbirni bilten, iz katerega so razvidni rezultati vseh podjetij. Ta analiza zajema 27 predilnic mikane preje iz vse države, 12 predilnic česane preje in 25 tkalnic. V okviru teh podjetij se uvršča tudi naše podjetje v vrstni red, kot je razvidno iz spodnjega pregleda. Zaporedna mesta podjetij določa količina proizvedene preje ali odtkanih 000 votkov v eni efektivni uri. V obdobju leta 1961 in 1962 je naše podjetje doseglo naslednja mesta v državnem in republiškem merilu:

DOSEŽENI REZULTATI V LETU 1961

Predilnica mikane preje:

	Del. dni	Proizvedeno kg, bazna št. Nm 10	Porabljene ure efektivnih ur	Kg/efektivno uro	M e s t o v	
					LRS	FLRJ
Januar	24	19.837	7.193	2,76	4	4
Februar	24	20.601	6.843	2,99	3	3
Marec	27	19.045	7.326	2,60	3	3
April	25	20.638	7.163	2,89	3	3
Maj	25	20.253	6.393	3,17	2	2
Junij	26	20.883	7.018	2,97	1	1
Julij	24	16.053	5.667	2,83	1	1
Avgust	27	18.188	6.709	2,71	3	3
September	26	15.475	5.553	2,79	2	2
Oktober	26	16.651	5.124	3,24	1	1
November	23	13.585	4.396	3,09	2	2
December	26	15.253	5.009	3,05	1	1

Predilnica česane preje:

	Del. dni	Proizvede- no kg, št. Nm	Porabljeno bazna efektivnih 32 ur	Kg/efek- tivno uro	M e s t o v	
					LRS	FLRJ
Januar	24	47.758	36.135	1,32	-	2
Februar	24	48.054	35.726	1,35	-	1
Marec	27	53.958	40.136	1,34	-	2
April	25	40.373	38.668	1,04	-	5
Maj	25	44.798	37.031	1,21	-	3
Junij	26	47.831	35.712	1,34	-	2
Julij	24	40.620	31.854	1,28	-	3
Avgust	27	45.808	35.615	1,28	-	2
September	26	48.247	33.178	1,45	-	2
Oktober	26	49.141	37.082	1,33	-	2
November	23	43.031	31.778	1,35	-	2
December	26	43.096	35.712	1,21	-	3

V republiškem merilu ni primerjave, ker je naša predilnica edina te vrste v Sloveniji.

Tkalnica

	Del. dni	Proizvedeno 000 votki	Porabljeno efek. ur	000 votkov na efek.uro	M e s t o	
					LRS	FLRJ
Januar	24	84.271	26.323	3,20	4	10
Februar	24	89.847	26.270	3,42	3	7
Marec	27	95.977	31.848	3,01	5	9
April	25	88.457	26.113	3,44	4	8
aj	25	88.242	24.482	3,60	3	8
Junij	26	93.966	25.949	3,62	4	9
Julij	13	42.452	12.475	3,40	3	9
Avgust	27	97.053	26.827	3,62	2	4
September	26	92.287	26.737	3,45	4	10

Oktober	26	93.089	26.846	3,46	3	9
November	23	86.308	25.036	3,45	3	8
December	26	96.282	26.535	3,57	2	6

DOŠČASTNI REZULTATI V LETU 1962

Predilnica mikane preje:

	Del. dni	Proizvedeno kg, bazna št. Nm 10	Porabljenno efektivnih ur	Kg/efektivno uro	M e s t o v LRS	FLRJ
Januar	25	16.025	5.500	2,91	1	1
Februar	24	15.803	5.377	2,94	1	1
Marec	27	16.614	5.814	2,86	1	1
April	25	15.589	5.467	2,85	2	2
Maj	25	14.165	5.214	2,72	1	1
Junij	26	18.400	5.643	3,26	1	1

Predilnica česane preje

	Del. dni	Proizvedeno kg bazna št. Nm 32	Porabljenno efektivnih ur	Kg/efektivno uro	M e s t o v LRS	FLRJ
Januar	25	42.915	35.394	1,21	-	3
Februar	24	46.657	34.589	1,35	-	1
Marec	27	48.283	37.465	1,29	-	1
April	25	44.735	21.793	2,05	-	1
Maj	25	40.275	23.279	1,73	-	3
Junij	23	48.783	24.997	1,95	-	2

Tkalnica

	Del. dni	Proizvedeno OOO votkov	Porabljeno efek. ur	OOO votkov na efek.uro	M e s t o MRS	FLRJ
Januar	25	90.526	25.369	3,57	3	6
Februar	24	84.526	23.751	3,56	5	8
Marec	27	98.430	27.173	3,62	5	9
April	25	94.014	24.460	3,84	2	3
Maj	25	98.195	22.129	4,44	1	1
Junij	26	111.298	25.260	4,40	2	3

Če dobro pogledamo pregled leta 1961 in pa pregled prve polovice leta 1962, lahko že na prvi pogled opazimo pozitivno sliko. Naša uvrstitev med podjetja se je znatno izboljšala. Saj opazimo povprečno ugodnejša mesta ne samo v predilnici mikane preje, temveč tudi v predilnici česane preje ter v drugem tromesečju tudi v tkalnici. Ti uspehi nas pa seveda ne smejo zavajati. Kar hitro se lahko zgodi, da za proizvodeno količino porabimo več proizvodnih ur. Podjetja, ki so bila v vrstnem redu trenutno za nami, pa v tistem mesecu to izboljšajo in že smo namesto na prvem, na tretjem ali celo na četrtem mestu.

Marsikaj bi nam tudi pokazal podoben pregled zastojnih ur. Vse bolj se namreč zavedamo, da ni vseeno, če stroj dela ali ne. Zato gledamo na vse možnosti, da ga čimprej spravimo v pogon in s tem zastojne ure zmanjšujemo na najmanjše možno število. To pa zato, ker z zmanjševanjem zastojnih ur na drugi strani povečujemo proizvedeno količino in dosegamo boljše rezultate. Razumljivo je, da se procent zastojnih ur zviša včasih iz objektivnih razlogov. Menjava kolekcije se posebno občuti v tkalnici, ker vsi novi artikli zahtevajo novo pripravo stroja kakor tudi vsakokratno vdevanje. Na proizvodne količine v predilnicah pa močno vpliva kakovost surovin. Vse to so objektivni razlogi, ki nastopajo v enem ali drugem mesecu. Letni pregled pa nam prikaže povprečje skrbno vođenih računov o zastojih posameznih oddelkov. Pregovor pravi: Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. Če na enem stroju morda prihranimo deset minut zastoja, na drugem petnajst minut, na tretjem celo trideset minut ali uro, je to v 25 delovnih dnevih že kar lepo število ur, v katerih bi bilo lahko veliko več proizvedenega, veliko več bi bilo kg ali tisoč votkov na efek-

tivno uro in končno bi bil boljše tudi naš skupni rezultat med sorodnimi volnarskimi podjetji v republiki kakor tudi v vsej državi.

Jerneja Čampa

NESREČE PRI DELU IN NA POTI NA DELO

v drugi polovici avgusta in prvi polovici septembra

18. avgusta se je ponesrečila pri delu Ana Kulovec, snovalka.

Imenovana je snovala osnovo na snovalnem stroju. Med delom je z desno roko prijela za leseno lato na snovalnem bobnu ter se zbodla v palec desne roke.

Vzrok poškodbe: neprevidnost ponesrečenke.

20. avgusta se je ponesrečil pri delu Jože Muren, tkalski učenec.

Imenovani je porinil čolniček v skrinjico tkalskega stroja, pri tem pa je nepravilno držal prste desne roke ter premalo pritisnil na sklopko tkalskega stroja, nakar so skrinjice padle navzdol ter mu poškodovale mazinec desne roke.

Vzrok poškodbe: premajhna poučenost o ravnanju s tkalskim strojem.

Ponesrečenec je bil po svoji izjavi delno res poučen, kako je treba ravnati s tkalskim strojem, vendar pa je pri delu posnemal starejše delavce, ki so na nepravilen način polnili skrinjice s čolnički.

12. septembra se je ponesrečila na poti na delo Marija Bajuk, obrat II. Metlika.

Imenovana se je peljala s kolesom iz Radovice v službo v Metliko. Kmalu ji je na sprednjem kolesu počila zračnica, nakar jo je zaneslo, tako da je padla ter si poškodovala palec desne roke ter koleno leve noge.

Vzrok poškodbe: okvara na kolesu.

24. septembra se je ponesrečil pri delu Andrej Jerovšek, ključavničarski vajenec.

Imenovani je v novi snovalnici vrtal z dletom luknjo v zid, da bi pozneje pritržil pomično okno za zračenje. Ker spodnja šipa ni bila dovolj pritrjena, mu je hotela med delom izpasti, pri tem pa jo je nerodno prijel z desno roko ter si jo lažje poškodoval v zapestju.

Vzrok poškodbe: neprevidnost ponesrečenca.

Miro Jakša

Popravek:

V 8. številki našega glasila nam jo je tiskarski škrat zopet zagodel. V prispevku o nesrečah pri delu se mora v sestavku o Marjanu Turku del besedila pravilno glasiti takole: ..
... se je omenjeni v štirih mesecih že trikrat ponesrečil pri delu, Prosimo prizadetega in bravece, da nam ne ljubo pomoto oprostite.

Uredniški odbor

O NEKATERIH PROBLEMIH V RAZVIJANJU
DOHODKOVNEGA SISTEMA

Praktično izvajanje načel marksistične politične ekonomije nas je pripeljalo v naših današnjih mednarodnih in jugoslovanskih politično-gospodarskih pogojih do dohodkovnega sistema.

Dohodkovni sistem se še razvija, še ni utrjen in je zaradi tega nujno, da v praktičnem izvajanju tega sistema naletimo na velike težave. Ena teh težav so naši današnji napori, da bi vskladili porušena razmerja med doseženo družbeno-ekonomsko produktivnostjo dela in med obračunanimi osebnimi dohodki.

Glede na nekatere probleme bi značilnosti našega današnjega družbeno ekonomskega sistema definirali takole:

- 1) Sredstva za proizvodnjo so družbena last, uporabljajo jih delovni kolektivi, ki se tudi sami upravljajo.

- 2) Delovni kolektivi proizvajajo za prodajo na trgu in ustvarjajo dohodek, ki ga delijo sami, potem ko so pokrite potrebe družbene razširjene reprodukcije in kolektivnih družbenih potreb.
- 3) Delovni kolektivi so povezani med seboj preko trga in na poseben družbeni način, ki je odraz družbene lastnine nad sredstvi za proizvodnjo.

Delovni kolektivi ustvarjajo dohodek takrat, ko na trgu dosežejo za prodane proizvode celotni dohodek ter iz tega celotnega dohodka pokrijejo porabljen sredstva in nekatere potrebe razširjene reprodukcije (obresti, prispevki, zavarovalnina in podobno). To se v našem današnjem sistemu "poslovni stroški". Šele na trgu doseženi dohodek in njegova delitev ustvarjata osebne dohodke. Iz tega izhaja, da ne moremo več kalkulirati "vrednosti" vloženega dela, ker ta "vrednost" ni fiksna, temveč spremenljiva ter odvisna od smotrnosti gospodarjenja in od objektivnih tržnih razmer. Zaradi spremenljivosti "vrednosti" dela postane lastna cena problematična, ker je odvisna od uspeha, od dosežene cene proizvoda.

Ta dohodek ni vnaprej določen in znan, ker predstavlja tisti del ustvarjene vrednosti, ki je zasluga delovnega kolektiva, ker je odvisna od smotrnosti vodenja procesa proizvodnje in od prilagoditve potrebam družbe. Ta dohodek pa moramo kalkulirati na podlagi potroška delovnega časa, izražena v delovnih urah. Ker lahko vemo, kolikšen dohodek mora prinašati delovna ura, da bodo zaslužki zaposlenih na neki normalni ravni in da bi bile krite tudi ostale potrebe kolektiva, je mogoče na podlagi tega določiti kolikšna bi morala biti prodajna cena, in jo primerjati s tisto, ki dejansko obstoja.

Kako pa danes po naših pozitivnih finančnih predpisih obračunavamo in izplačujemo osebne dohodke? Osebne dohodke v pretežni meri vkalkuliramo v proizvodnjo in jih takrat tudi izplačamo, le majhen del pa jih obračunamo po realizaciji oziroma po dohodku, ki nam ga je priznala družba na trgu.

Tak način obračunavanja in izplačevanja osebnih dohodkov, ki ima svojo osnovo v mezdni miselnosti in podlago v današnjih pozitivnih finančnih predpisih, ima dvojno družbeno-ekonomsko politično posledico:

- 1) Mnenje, da neposredni proizvajalci pri nas mnogokrat nimajo direktnega vpliva na višino prodajne cene, določene na trgu, ali pa da je le-ta odvisna od primerne ali neprimerne dela komerciale.

To mnenje se odraža v raznih pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov, kjer nagrajujejo neposredne proizvajalce pretežno le po količini in kakovosti proizvoda, komercialno in ostalo vodilno osebje pa po vseh mogočih več ali manj problematičnih zaslugah za ekonomično, produktivno in rentabilno poslovanje. Taka določila v pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov, zlasti če niso z ničemer omejena, so povzročila, da so se razponi osebnih dohodkov ob obračunavanju in izplačevanju močno dvignili, čeprav so bile njihove začetne osnove v pravilnikih določene v "normalnih" razmerjih.

- 2) Zaloge nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov pa izkazujemo v aktivah naših gospodarskih organizacij z v kalkuliranimi osebnimi dohodki, ki smo jih že izplačali, čeprav ne vemo, ali nam bo družba tako višino osebnih dohodkov priznala.

Menim, da je obravnavanje vprašanja že izplačanih vkalkuliranih osebnih dohodkov v neprodanih zalogah danes najpomembnejše vprašanje razvijanja in utrjevanja dohodkovnega sistema. Rešitev tega vprašanja bi prinesla delovnim kolektivom več vzpodbude za uspešno poslovanje kot pa ugotavljanje dohodka po plačani realizaciji.

Če bomo hoteli dohodkovni sistem razvijati in utrditi po postavljenih načelih, moramo postopoma likvidirati obračunavanje osebnih dohodkov še preden ustvarimo dohodek na trgu. V prehodnem razdobju pa bi dosedanja izplačila obravnavali kot akontacije osebnih dohodkov pred ustvarjenim dohodkom in ne več kot osebne dohodke v prenesenih zalogah.

(Povzeto iz referata na redni skupščini Združenja knjigovodij LRS)

M.B.

NEKAJ NAVODIL IZ SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Družinski člani zavarovancev

Družinski člani, ki so zavarovani po tem zakonu, so:

- 1) ožji družinski člani:
 - a) zavarovančev zakonec;
 - b) zavarovančevi otroci: zakonski, nezakonski, posvojeni in pastorki, če izpolnjujejo po tem zakonu določene pogoje;
- 2) širši družinski člani, če jih zavarovanec preživlja in če izpolnjujejo druge po tem zakonu določene pogoje:
 - a) otroci, ki jih je zavarovanec vzel k sebi in jih preživlja: vnuki, bratje, sestre in drugi k sebi vzeti otroci;
 - b) zavarovančevi starši, očim in mačeha, posvojitelj, stari oče in stara mati (zavarovančevi stari starši).

Določbe o posameznih družinskih članih

Zakonec

Po določbah novega zakona je zavarovan:

- 1) zakonec zavarovanca, dokler je z njim v zakonu;
- 2) zakonec umrlega zavarovanca, ki po njegovi smrti ni pridobil pravice do družinske pokojnine, ker ni dopolnil določene starosti, če je bil ob zavarovančevi smrti star nad 40 let (žena) oziroma nad 55 let (mož); če zakonec še ni star 40 oziroma 55 let se zavarovanje nadaljuje, dokler je redno priglasi pristojnemu zavodu za zaposlovanje delavcev, če se prihlasi zavodu v 90 dneh od zavarovančeve smrti;
- 3) razvezani zakonec, ki mu je s sodno odločbo priznana preživnina, če je bil ob razvezi zakona star nad 45 let (žena) oziroma nad 60 let (mož); za zakonca, ki ob razvezi zakona še ni bil star 45 oziroma 60 let, se zavarovanje nadaljuje po tem zakonu, če je invalid I. kategorije v smislu predpisov o invalidskem zavarovanju.

Otroci

- 1) Zavarovančevi otroci in otroci, ki jih je zavarovanec vzel k sebi in jih preživlja, so zavarovani do dopolnjenega 15. leta starosti, če se šolajo, pa do konca predpisanega

rednega šolanja, vendar najdalj do dopolnjenega 26. leta starosti.

- 2) Če je otrok iz prvega odstavka tega člena zaradi bolezni nehal redno obiskovati šolo, je zavarovan tudi med boleznijo, če pa spet redno obiskuje šolo, se mu podaljša zavarovanje tudi čez določeno starostno mejo, vendar največ za toliko, kolikor je zaradi bolezni zamudil v šolanju.
- 3) Če postane otrok iz prvega odstavka tega člena nezmožen za delo v smislu predpisov o invalidskem zavarovanju preden dopolni 15 let starosti ali še ko je na rednem šolanju, je zavarovan ves čas, dokler traja taka nezmožnost.
- 4) Zavarovani so tudi otroci iz prvega odstavka tega člena, ki postanejo nezmožni za samostojno življenje in delo v smislu predpisov o invalidskem zavarovanju po preteku časa iz prvega, drugega oziroma tretjega odstavka tega člena, dokler traja taka nezmožnost, če jih zavarovanec preživlja, ker nimajo za preživljanje zadostnih lastnih dohodkov.
- 5) Otroci, ki jih je zavarovanec vzel k sebi in jih preživlja, so zavarovani praviloma, če nimajo staršev. Če imajo enega ali oba od staršev, so zavarovani kot otroci, ki jih je zavarovanec vzel k sebi in jih preživlja, ker so starši zaradi svojega zdravstvenega stanja ali drugih okoliščin pridobitno nezmožni oziroma ne morejo skrbeti za otroke in jih vzdrževati, otroci sami, ne njihovi starši, pa tudi nimajo za preživljanje zadostnih lastnih dohodkov.

Starši

- 1) Zavarovančevi starši, ki jih zavarovanec preživlja, ker nimajo za preživljanje zadostnih lastnih dohodkov, so zavarovani:
 - a) če so dopolnili 65 let starosti (oče) oziroma 55 let (mati) ali
 - b) če so mlajši, pa pridobitno nezmožni in je ta nezmožnost enaka invalidnosti I. kategorije v smislu predpisov o invalidskem zavarovanju.
- 2) Starši so zavarovani po določbah tega zakona tudi po zavarovančevi smrti, če ne morejo uveljaviti pravice do družinske pokojnine zato, ker je s pokojnino ožjih družinskih članov zavarovanca izčrpana osnova na družinsko pokojnino. Šteje se, da zavarovanec preživlja širše družinske člane, če z njimi živi v družinski skupnosti in če širši družinski

člani nimajo lastnih dohodkov, zadostnih za preživljanje.

Šteje se, da širši družinski člani nimajo lastnih dohodkov, zadostnih za preživljanje:

- 1) če nimajo lastnih obdavčenih dohodkov iz kmetijstva;
- 2) če nimajo lastnih dohodkov od premoženja ali opravljanja samostojnega poklica ali druge samostojne dejavnosti oziroma če imajo takšne dohodke, pa so ti dohodki mesečno manjši od minimalnega osebnega dohodka delavcev v podjetjih, določenega z zveznim predpisom in preračunanega na čisti znesek.

Pri ugotavljanju zneska dohodka, ki odpade na posameznega širšega družinskega člana, se dohodek deli s številom tistih družinskih članov, ki so se na podlagi zakona ali pogodbe dolžni medsebojno vzdrževati.

Šteje se, da zavarovanec preživlja širšega družinskega člana, ki ne živi z njim v družinski skupnosti in ki nima lastnih dohodkov zadostnih za preživljanje, pa redno prispeva k njegovemu preživljanju znesek, ki je enak ali večji od minimalnega osebnega dohodka delavcev v gospodarskih organizacijah, določenega z zveznim predpisom in preračunanega na čisti znesek, ki znaša 8.000 din.

Če zbolijo ožji družinski člani, pripada zavarovancu za nego odraslega člana največ 7 dni, za otroke do 15. leta starosti pa največ 15 dni bolezenskega dopusta. Po prejšnjih predpisih je šla nega tudi za širše družinske člane, medtem ko jim po novem določilu ta pravica ne pripada. N.pr. če zboli mati ali oče zavarovanca in čeprav živi z njim v družinski skupnosti in jih preživlja, ne pripada zavarovancu bolezenski dopust za nego obolelega širšega družinskega člana.

Mimica Seničar

VZAJEMNA BLAGAJNA V SILI POMAGA

"Zelo nujno rabim 20.000 dinarjev. Kje bi si izposodila denar?" sprašuje tovarišica iz oddelka.

Pa se spomni nekdo in pravi: "Vzajemna blagajna ti lahko pomaga, če si članica."

Tovarišica, ki še ni dolgo časa v podjetju, začudeno pogleda, ker prvič sliši za vzajemno blagajno.

Ker je v zadnjem času v našem kolektivu precej novih članov in še ni vsem znano, da obstoja v naši tovarni vzajemna blagajna, je naš namen, da vse člane seznanimo z njenim poslovanjem.

Na podlagi samopomoči posluje vzajemna blagajna že četrto leto. Blagajna ima svoj upravni odbor in blagajničarko, ki opravlja vse finančne posle. Upravni odbor deluje na podlagi prošenj in pravilnika vzajemne blagajne svojim članom posojila. V vzajemno blagajno se lahko vpiše vsak član našega kolektiva in lahko tudi izstopi, kadar hoče. V slučaju, da preneha biti član te blagajne, dobi nazaj ves denar, ki ga je v vzajemno blagajno vložil, ko je bil član.

Za pristop k vzajemni blagajni je treba izpolniti pristopno izjavo, katero dobite pri tov. Justinu Kranjčiču ali pa pri tov. Danici Hrovat. Na pristopno izjavo vpišete vsoto, ki jo boste mesečno vlagali v blagajno. Opozarjamo vse člane kolektiva, ki se nameravajo vpisati, da je najmanjša mesečna vloga 500 din.

Vsak član vzajemne blagajne si lahko izposojuje denar pri blagajni pod sledečimi pogoji:

Če ste vložili v blagajno 1.000 din, dobite posojilo v višini 10.000 din, ki ga lahko vrnete v treh obrokih. Če pa ste vložili 2.000 din, lahko dobite posojilo v višini 20.000 din, ki ga vrnete v 10 obrokih.

Od vseh posojil se plača le 1 % obresti.

Da naša blagajna res uspešno deluje, nam lahko pokažejo naslednji podatki. V času svojega obstoja je vzajemna blagajna dala svojim članom že za 8,634.000 din posojila. Vseh rednih vplačil je bilo dosedaj 6,412.148 din, od katerega so vplačniki vzeli nazaj 4,748.800 din. Trenutno znaša saldo vplačil 1,673.348 din, od tega pa je saldo posojil 1,036.000 din. Vzajemna blagajna šteje danes 257 članov.

Vzajemna blagajna je že marsikateremu članu nudila pomoč in ga rešila trenutnega kritičnega stanja. Vsi člani so mnenja, da je naša blagajna zelo koristna. Zato vabimo vse, ki še niso člani te blagajne, da se včlanijo, ker jim bo to gotovo koristilo, kajti z vlaganjem v blagajno si bodo lahko tudi prihranili denar.

Kdor želi natančnejše informacije, jih lahko dobi vsak dan pri članih upravnega odbora vzajemne pomoči, ti so: Danica Hrovat, Justin Kranjčič, Jože Klobučar, Anton Ravbar in Stanko Vaupotič.

Stanko Vaupotič

KAJ JE ZOBNI KAMEN, KAKO NASTAJA IN POSLEDICE?

Za sprednjimi doljnimi zobmi kakor tudi v delu gornjih kočnikov česte opazimo sloje zobnega kamna. Ni redko vprašanje, katerega dan na dan posluša zobozdravnik v ordinaciji: "Kako to, da imam zobni kamen, saj si vendar vsak dan umivam zobe."

Zobni kamen nastaja iz sline pri določenih pogojih. Je svetlorumene barve, se hitro ustvarja, če pa je ta proces daljši, je temnejši in tudi bolj trd. Barva zobnega kamna zavisi tudi od vrste prehrane kakor tudi od tega, ali določena oseba kadi ali ne. (Zobni kamen je podoben otrdeli sadi). Plasti zobnega kamna so lahko različno debele. Proces nastanka zobnega kamna je v ozki zvezi s spremembo takoiimenovanega koloidnega stanja v slini, kar ima za posledico nalaganje beljakovin, na katere se pozneje nalagajo mineralne soli iz sline. Potemtakem je zobni kamen usedlina organskega dela zoba, v katere prištevamo tudi nekaj bakterij z ene strani, z druge pa mineralne soli, v katerih so kot elementi največkrat zastopani kalcij in fosfor. Razmerje je 80 % mineralnih soli proti 20 % organskih snovi.

Beljakovine iz vnetega zobnega mesa tudi sodelujejo pri tvorbi zobnega kamna. Ta zobni kamen se imenuje subgingivalni, ker se nalaga pod zobnim mesom in zobom.

Zobni kamen se največkrat pojavlja tam, kjer je največ sline. To je na meji zobnega mesa z ene strani in zoba z druge (krona zoba), mnogokrat tudi na protezi pa tudi na umetnih zobeh. Največkrat nastaja na onih mestih, kjer je žvečenje otežkočeno. N.pr. če neka oseba hrano žveči le na levi strani, ker jo desna stran boli zaradi okvare zoba, se na takem mestu zobni kamen zelo hitro tvori. Hitreje se tvori zobni kamen tudi pri ljudeh, ki si neredno čistijo zobe, pri ljudeh, ki dihajo skozi usta, prav tako pa ima tudi kvaliteta in sestav sline zelo velik vpliv na tvorbo zobnega kamna. Če je več beljakovin v slini, bo tudi več zobnega

kamna. Zobni kamen se tvori tudi pri nekaterih splošnih obolenjih v večji meri kot normalno.

Kakšne so posledice zobnega kamna?

Kakor smo rekli, se zobni kamen tvori na meji zobnega mesa v predelu izločnih kanalov žlez slinavk, to je največkrat v predelu prednjih spodnjih zob. Tu se draži zobno meso (gingivo) in kot posledica tega draženja nastaja vnetje zobnega mesa, ki ga v začetku imenujemo gingivitis. Naslednja faza je prehod vnetja na tkivo v bližini zoba, kar imenujemo paradencium, vnetje tkiva pa paradentis.

Kaj občuti v tem času pacient?

V začetni fazi vnetja zobnega mesa pacient opaža zjutraj, ko si čisti zobe, da mu teče kri iz zobnega mesa. Tedaj še nima bolečin, vendar bi bilo dobro, da išče zaščito pri zobnem zdravniku, ki lahko prepreči napredovanje vnetja, ki je v začetni fazi brez bolečin. Poznejši proces in končna faza je zelo boleča, dovede do razmajanja zob, kar imenujemo pioreja ali paradentozna. Zobje se ne kvarijo, nimamo kariesa, vendar se mamejo, bole, zobno meso se vse bolj in bolj niža, pojavlja se gnoj, ki je zelo neprijetnega vonja. Ta proces je navadno zelo dolg. Traja tudi po deset in več let, v nekaterih slučajih pa napreduje zelo hitro. Čim starejši je človek, tem izrazitejši je ta proces in to predvsem pri civiliziranem delu človeštva. Otroci takorekoč nimajo zobnega kamna oziroma v mnogo manjši meri od odraslih. Poleg zobnega kamna razlikujemo tudi madeže na zobeh, ki se pojavljajo pri otrocih in to po večini na zgornjih prednjih ali pa zgornjih stranskih zobeh. Ti madeži so po navadi zelenorjave barve, redkeje oranžastordeče. Prevladuje mišljenje, da so ti madeži kolonije drobnih bakterij, ki pobarvejo površino zoba. Prav tako imamo madeže pri kativcih, ki so pa drugega izvora. Niti ena niti druga vrsta zobnih madežev ni škodljiva, vendar lahko zobni zdravnik takšne madeže iz estetskega razloga odstrani.

Povrnimo se spet zobnemu kamnu. Kaj bomo storili, če opazimo sloje zobnega kamna in prve znake vnetja zobnega mesa?

Obrnili se bomo po pomoč k zobnemu zdravniku, ki bo odstranil že nastali zobni kamen na mehanski način, prevzel pa bo tudi zdravljenje pacienta (vnetje zobnega mesa), če je do tega prišlo. V zvezi s tem bo pacient dobil navodila za zdravljenje in preprečevanje nadaljnjega napredovanja vnetja. Zobni kamen moramo odstranjevati vsaj enkrat vsakih 6 mesecev

v nekih slučajih pa še pogosteje.

Dr. Milan Popović
zobni zdravnik

KDOR LE MORE, NAJ GRE V GORE . . .

Tako in podobno smo si prepevali lepega sobotnega popoldne, ko smo se namenili na izlet v Logarsko dolino. Naš vodja tov. Danilo Kovačič pa nam je predlagal, naj bi raje zapeli: "Točnost je lepa čednost". Ko smo bili že v gorah, smo tudi sami uvideli, da bi bili morali prej kreniti.

Začeli smo kar dobro, čeprav je bilo vreme muhasto. Vozili smo se celo popoldne, največ po asfaltiranih cestah. Del ceste, ki ni bil asfaltiran, ko smo se peljali že proti Logarski dolini, pa nas je čisto zaprašil. Tu in tam je kdo pogodrnjal, vendar je tov. Kovačič vsakega bodrilno potolažil: "Saj to je vendar zdrav planinski prah, naužijmo se ga z razprtimi rokami!" Seveda je nato izbruhnili splošni smeh, godrnjal pa le ni nihče več.

V mraku smo prispeli do Planinskega doma v Logarski dolini. Bili smo utrujeni in kmalu je vse potihnilo v globokem spanju. Namenili smo se, da bomo na vse zgodaj odrinili. In res ni bilo še štiri, ko smo se prebudili na pobudo tov. Kovačiča. Jutro je bilo sveže in hladno.

S kamionom smo se peljali še del poti do vznožja Okrešlja in nadaljevali pot peš. Lepa položna gorska pot nas je pripeljala do slapu Rinka, ki globoko pada po skalah v nižino. Slap Rinka ima od vseh naših slapov največji padec, in se na dnu razprši v tisoče drobnih kapljic. Od tu naprej je bila pot zelo strma in začutili smo prvo utrujenost. Tu smo se prvič srečali s klini, pomožnimi lestvami in z varnostnimi vrvmi. Za vse nas je bilo to veliko doživetje, saj smo prvič hodili po taki poti. Bili smo žejni in utrujeni hkrati. Ko smo prišli do majhne kotanje v skali, smo se z veseljem osvežili s hladno vodo. Na skali je bilo napisano "Izvir Savinje", kar smo opazili šele takrat, ko smo se že odžejali. Frevzel nas je prijeten občutek, saj človek redko naleti na izvir gorske reke.

Še malo vzpona in prišli smo na Okrešelj, kjer smo se okrepčali in takoj nadaljevali pot. Hodili smo po gozdni

poti v dolgi vrsti drug za drugim. Nihče ni smel prehitovati, saj je bila pot ves čas peščena. Tu in tam smo prečkali gorski plaz in se srečali z raznovrstnimi cvetlicami, katerih pa nihče ni trgal. Prešli smo gozdno mejo in se začeli še bolj strmo vzpenjati. Sedaj so nas spremljali samo še viharniki, ki uporno rastejo v skalah in prođu. Človek nehote pomisli, kako more tako slabotno drevo kljubovati vsem vetrovom in dežju. Skale so bile skoraj gole, tu in tam je rasel na njih mah, v mahu pa temnomodri svišč. Mnogi med nami so si ga lahko prvič v življenju utrgali. Čim višje smo se vzpenjali, tem lepši razgled se nam je nudil.

Bili smo nekako na sredi poti do Kamniškega sedla, ko je posijalo sonce in prodrlo gosto meglo. Morali smo se ustaviti, saj nismo mogli mimo tolikšne lepote. Ozrli smo se po dolini in okoliških vrhovih. "Morje"! je nekdo zavpil. Res, bilo je pravo megleno morje, ki je pokrivalo dolino vse do gozdne meje. Okoliški vrhovi pa so bili kot beli otoki, ki so se srebrnkasto lesketali v soncu. Dolgo smo tako strmeli, saj to je bilo za nas vse nekaj velikega, lepega, nekaj kar človek ne doživi vsak dan. Nehote sem pomislila, da se naša mladina ne zna zabavati. Sklenila sem, da bomo še šli v gore, da jim pokažemo, kaj nam nudi narava in za kar smo slepi, ko se dolgočasimo po raznih zabavah in lokalih.

Še in še bi gledali v dolino, če nas ne bi bodrilni glas tov. Kovačiča opozoril na dolgo pot, ki je bila še pred nami. Tako smo se premaknili in prišli do poti, ki ni bila več enostavna. Morali smo uporabljati obe rcki pri hoji. Počasi smo lezli ob klinih, vendar nihče ni potožil, da je pot naporna ali da je utrujen. Tu in tam smo se ustavili in malo počivali ter vselej gledali v megleno morje, ki se nam je zdelo tako nenavadno. Če ne bi bilo pred nami še toliko poti, bi marsikdo strmел v dolino brez konca in se zavedel, da mora dalje, šele takrat, ko bi se megla umaknila soncu.

Vse do vrha Kamniškega sedla so nas v presledkih spremljali klini in pomožne stopnice, med skalami pa lepe gorske cvetke.

"Na sedlu smo!" je radostno nekdo vzkliknil. Bili smo močno utrujeni, vendar koča ni bila več daleč. Pred nami sta bila zdaj dva vrhova, na eni strani Planjava, na drugi strani Brana, pod nami pa še vedno v megli lepa Logarska dolina. Skupina sedmih se nas je po kratkem oddihu odločila za na Brano. Najprej smo prečkali plaz in se nato začeli vzpenjati. Bili smo brez nahrbtnikov in smo tako veliko lažje hodili. Tla so bila peščena, skale pa majave in krušljive,

tako da človek ni bil gotov, kje se lahko odlomi ali pa mu spodrsne.

Lezli smo največ po vseh štirih. Brana je zelo varljiva, vedno smo imeli občutek, da smo tik pod vrhom, vendar se nam je z druge strani odprla še dolga pot, ki je bila popolnoma nezavarovana in precej nevarna. Mimo grede smo prišli na greben med dvema prepadoma. Gledala sem le na pot pred seboj, ker sem se bala vrtoglavice. Pod nami se je v hipu razkrila zelena Logarska dolina, vsa čista in v soncu. Okoliški vrhovi so bili še vedno enako vabljivi in še lepši. Do vrha je bil le še kos poti. Morali smo se odpočiti, saj smo bili močno utrujeni.

Zmagoslavno smo osvojili vrh Brane in se zadovoljno ozrli naokoli. Bilo je čudovito, prekrasen razgled, občutek pa tak, da se ne da opisati. Človeka planine nehote prevzamejo, da dobi pravo planinsko strast. Nazadnje se je utrgala pesem: "Kdor le more, naj gre v gore ...", ki na taki višini zveni povsem drugače.

Skuta, Kamniška dolina, Turški vrh, Planjava, Logarska dolina, vse to zajame človek z enim samim dolgim pogledom, si vtisne sliko, ki jo nikoli ne pozabi oziroma si jo želi še in še doživeti. Čas nas je priganjal in morali smo se spustiti v Kamniško sedlo. Ob srečanju z ostalimi, ki so ostali v Sedlu, smo v koči izmenjali svoja mnenja, občutke in doživljaje. Imeli smo dovolj časa za okrepčilo, za razgled po Logarski dolini in za počitek. Vsakdo si je poiskal prostor na soncu in lovil sončne žarke, ki so prav prijetno grel.

Folni novih vtisov, doživetij in nepozabnih spominov smo se spustili v Kamniško Bistrico po najprej peščeni in pozneje lepi gozdni poti. Ob izviru Bistrice v Kamniški Bistrici smo se osvežili z bistro hladno vodo, si do dobra spočili in se odpeljali zadovoljni in veseli domov.

M.Č.

II. DELAVSKE ŠPORTNE IGRE NOVOMEŠKE OBČINE

Že od začetka septembra so športna igrišča Novega mesta skoraj vsak dan polna tekmovalcev iz delovnih kolektivov novomeške občine. Doslej smo v okviru delavskih športnih iger tekmovali v plavanju, ocenjevalni vožnji z motornimi vozili, lahki atletiki, krosu, vlečenju vrvi, malem nogometu, balinanju, kolesarjenju, rokometu in odbojki. Vendar tekmovanja v malem nogometu in odbojki za ženske še niso končana. Po končanih tekmovanjih v osmih panogah lahko rečemo, da bo letos boj za prvo mesto v skupni razvrstitvi veliko hujši kot lani. Glavna konkurenta za prvo mesto pa sta tudi letos Novoteks in Pionir.

V posameznih panogah so bili doseženi naslednji rezultati:

Plavanje

V plavanju je zmagal pri moških Pionir pred ŽTP, Novolesom, ONZ, Opekarno Zalog in Novoteksom. Pri ženskah je nastopil samo Pionir in tako dosegel prvo mesto. V plavanju smo tako izgubili precej dragocenih točk zaradi nediscipline, saj ženske sploh niso tekmovala, moški pa niso nastopili v štafeti.

Naši tekmovalci so zasedli naslednja mesta:

na 50 m prsno je bil Jovo Grubiša sedmi s časom 49,00, Martin Aš pa osmi s časom 49,03;

na 50 m prosto pa je bil Rihard Resnik deseti s časom 51,02, Jovo Grubiša pa trinajsti s časom 53,00.

Ocenjevalna vožnja z motornimi vozili

V tej panogi je zmagal ONZ, ker je imel najbolj izenačeno ekipo. Novoteks je zasedel drugo mesto, na naslednja mesta pa so se razvrstili Novoles, ŽTP, Narodna banka, V.P. 2058, Železnina, Pionir, Opekarna Zalog, Elektro in ObLO. Med posamezniki je bil najboljši Anton Kos iz Novoteksa brez kazenske točke pred Hermanom Koprivnikom iz Novoteksa s štirimi kazenskimi točkami in Hermanom Škerljem s petimi kazenskimi točkami.

Vlečenje vrvi

Od 16 prijavljenih ekip, se je vodstvu tekmovanja javilo samo 5 ekip, ki so tekmovala po sistemu vsak z vsakim.

Po pričakovanju so zmagali tekmovalci Od'elka za notranje zadeve, ki so premagali vse svoje nasprotnike. Na naslednja mesta so se razvrstili KGPK s 3 zmagami, ŽTP z 2 zmagama, Novoteks z eno zmago in Pionir brez zmage.

Lahka atletika

Doslej najbolj množično tekmovanje na II. delavskih športnih igrah je bilo v lahki atletiki, saj se je za čim boljšo uvrstitev borilo dvanajst moških in šest ženskih ekip.

Pri moških je zmagala Prosveta (6.441 točk) pred Novoteksom (5.353 točk), CNZ (4877 točk), Pionirjem (4243 točk), IMV (3708 točk), Iskro Šentjernej (3278 točk) itd.

Boljši rezultati:

100 m : Maznik 11,8, Bruno Koprivnik (Novoteks) 12,00

Štafeta 4 x 100 m: Prosveta 49,1, Novoteks 51,5, CNZ 51,8

1000 m: Favlin (Novoteks) 2:58,4, Maznik 3:00,2, Kostrevo (Novoteks) je bil s časom 3:11,2 peti.

Skok v višino: Bavdek 177 cm, Turk in Aš (Novoteks) 160 cm, Fenc (Novoteks) je bil s 140 cm štirinajsti.

Skok v daljino: Bavdek 585 cm, Špilar 561 cm, Aš je bil s 529 cm četrti, Resnik pa 495 cm deseti.

Met krogle: Špilar 11,56 m, Hrastar (Novoteks) 10,94 m, Resnik je bil z metom 10,53 m peti.

Pri ženskah je zmagal Novoteks (2939 točk) pred Pionirjem (2902 točk), Pletiljstvom (2465 točk), Železnino (2022 točk), ŽTP (1696 točk) in KGPK (1497 točk).

Boljši rezultati:

60 m: Goršin 9,0, Gantar 9,2, Račovan (Novoteks) 9,4, Robida (Novoteks) je bila s časom 10,0 osma, Breznik s časom 10,4 pa enajsta.

Štafeta 4x100 m Pionir 65,3, Novoteks 67,9, KGPK 71,9.

Skok v višino: Gantar 130 cm, Goršin 110 cm, Račovan, Stipič in Udovič (Novoteks) so preskočile 110 cm in delile 3 - 7 mesto.

Skok v daljino: Goršin 360 cm, Gantar 351 cm, Stipič (Novoteks) je skočila 330 cm in dosegla šesto mesto, Udovičeva pa z 325 cm osmo mesto.

Met krogle: Račevan (Novoteks) 9,15 m, Goršin 8,41 m, Robida (Novoteks) je bila z metom 6,06 m deveta.

Kros

Pri moških, ki so tekli na 2.000 m, je zmagal Novoteks pred ONZ, Pletiljstvom, Železnino in IMV.

Med posamezniki je bil najboljši Pavlin (Novoteks) 3:59,3, Kostrevc (Novoteks) pa je bil s časom 4:22,1 peti.

Pri ženskah, ki so tekle na 800 m, je ravno tako zmagal Novoteks pred Pletiljstvom (Mirna peč).

Med posameznicami je bila najboljša Rifelj (Novoteks) 3:01,0 pred Golobovo (Novoteks) 3:02,5, Zupanova je bila s časom 3:16,9 peta, Robida pa s časom 3:28,9 šesta.

Kolesarjenje

V kolesarjenju smo tekmovali v hitrostni dirki na progi Bršlin - Straža - Novo mesto in polževi vožnji na 20 m.

V hitrostni dirki je zmagal Pionir. Drugo in tretje mesto si delita Novoteks in Iskra. Šentjernej. Naslednji mesti pa sta zasedla Novoles in ONZ.

Med posamezniki so bili najboljši Anton Kostrevc (Novoteks) 34,00, Dane Vrhovnik 34,05 in Ivan Zidarič 34,08.

Naši tekmovalci so zasedli še naslednja mesta:

Ivan Slak (37,05) šesto, Alojz Kristan (37,08) sedmo, Jože Murn (40,19) šestnajsto in Ivan Boltez (41,05) sedemnajsto.

V polževi vožnji je zmagal Pionir pred Novoteksom, Novolesom in Iskro.

Najboljši posamezniki pa so bili: Janez Šuštar 2:23,2, Ivan Boltez (Novoteks) 1:58,0, Bogdan Krese 1:44,0 in Anton Kostrevc (Novoteks) 1:40,1.

V skupni razvrstitvi v kolesarjenju je zmagal Pionir pred Novoteksom, Novolesom, Iskro in ONZ.

Balinanje

V balinanju je zmagal Pionir pred ONZ, ŽTP, ObLO, IMV, Novolesom, Železnino, Novoteksom, Komunalnim podjetjem in Sodiščem. Naša ekipa je izpadla iz nadaljnjega tekmovanja že v prvem kolu, ko smo izgubili s Pionirjem z rezultatom 5 : 13.

Rokomet

Velik uspeh smo dosegli v rokometu, ko smo zmagali pri moških in ženskah.

Pri moških je bil vrstni red naslednji: Novoteks, ŽTP, Pionir, Tapetnik, KGPK in IMV. Naša ekipa je premagala KGPK z rezultatom 18 : 3 in ŽTP z rezultatom 22 : 9. S Tapetnikom pa smo dobili s 6 : 0 brez borbe.

Pri ženskah pa sta nastopili samo 2 ekipi. Ker smo premagali Pionir z rezultatom 7 : 4 smo zasluženno zasedli prvo mesto, Pionir pa je bil drugi. V tej tekmi so naše tekmovalke igrale res borbena in jim za uspeh čestitamo.

Odbojka

V odbojki je pri moških zmagala ekipa Novoteksa pred Prosveto, ObLO, Pionirjem, ONZ, Novolesom, Železnino, ŽTP in Sodiščem. Naši igralci so premagali ONZ z 2:1, Pionir z 2:0 in Prosveto z 2:0.

Po končanih tekmovanjih v osmih panogah in odbojki za moške je skupni vrstni red naslednji:

1. Novoteks	975 točk
2. Pionir	820 točk
3. ONZ	580 točk
4. ŽTP	430 točk itd.

Če izvzamemo plavanje, smo z doseženimi rezultati in disciplino naših ekip lahko zadovoljni. Vedeži pa moramo, da bo borba za prvo mesto v skupni razvrstitvi težka. Samo z nastopom v vsaki panogi in borbenaostjo bomo lahko uspeli in na koncu zasedli prvo mesto, kar je naš cilj.

S.M.

ŠPORTNE IGRE MED ODBELKI

Na športnih igrah med odbelki je končano tudi tekmovanje v ocenjevalni vožnji z motornimi kolesi in balinanju.

V ocenjevalni vožnji z motornimi kolesi je zmagala predilnica mikane preje pred zunanji obrati - upravo in apreturo. Tkalnica in predilnica česane preje pa nista nastopili.

Med posamezniki so bili najboljši: Anton Kos, Herman Koprivnik, Janez Klobučar, Alojz Klobučar in Alojz Kobe.

V balinanju je zmagala tkalnica s 3 zmagami (količnik 43:31) pred predilnico mikane preje tudi s 3 zmagami (količnik 41:34), apreturo z 2 zmagama (količnik 42:47), zunanjimi obrati - upravo z 1 zmago (količnik 38:44) in predilnico česane preje z 1 zmago (količnik 37:50).

Rezultati pa so bili naslednji:

Zunanji obrati - uprava	: predilnica česane preje	13 : 5
predilnica mikane preje	: predilnica česane preje	13 : 8
tkalnica	: predilnica česane preje	13 : 11
predilnica česane preje	: apretura	13 : 11
predilnica mikane preje	: apretura	13 : 5
predilnica mikane preje	: zunanji obrati - uprava	13 : 8
apretura	: zunanji obrati - uprava	13 : 12
apretura	: tkalnica	13 : 9
tkalnica	: zunanji obrati - uprava	13 : 5
tkalnica	: predilnica mikane preje	13 : 2

Pred zadnjimi tekmovanji v šahu in kegljanju vodi v skupnem vrstnem redu predilnica mikane preje s 150 točkami pred zunanjimi obrati - upravo (148 točk), apreturo (141 točk), tkalnico (132 točk) in predilnico česane preje (126 točk).

Pri moških vodi predilnica mikane preje s 125 točkami pred zunanjimi obrati - upravo (109 točk), apreturo (103 točke), predilnico česane preje (90 točk) in tkalnico (72 točk).

Pri ženskah pa vodi tkalnica s 60 točkami pred zunanjimi obrati - upravo (39 točk), apreturo (38 točk), predilnico česane preje (36 točk) in predilnico mikane preje (25 točk).

S.M.

NAŠA KRONIKA

V mesecu septembru sta se poročili: Marica Milek - poročena Skledar in Terezija Novak - poročena Kambič.

Redile so:

Zlata Bratina - deklica, Terezija Gregorčič - dečka, Tončka Erbida - dečka, Anica Zadnik - dečka in Slava Tomljanovič.

deklico.

Novoporočenkama, mladim mamicam in novorojenčkom želimo veliko zdravja in najlepše čestitke!

V podjetje so prišli:

Jože Dulc, Franc Regina, Štefan Klobučar, Julij Malenšek
Bruno Koprivnik, Martin Pust in Martina Framarič.

Vsem novim članom našega kolektiva želimo mnogo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva!

Podjetje so zapustili:

Marija Božič, Ana Logar, Ana Klobčar, Tone Kukman, Amalija Starič, Antonija Konda, Nikola Magovec in Ana Vukšinič.

Na odsluženje vojaškega roka pa so odšli:

Alojz Kuplenk, Franc Franko, Vladimir Dular, Jože Bruner
in Rihard Resnik.

Dne 30.9.1962 je stanje zaposlenih v našem podjetju 759. Od tega je 509 žensk in 250 moških.

PRAVILNA REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ 8.ŠTEVILKE GLASILA

Vodoravno: 1. KS, 3. Edo, 6. ris, 9. PK, 11. Krk, 14. Ema, 17. Ami, 18. upi, 19. ra, 20. ara, 21. ali, 22. ll, 23. re, 24. ura, 25. lev, 26. za, 27. ono, 28. Čap, 29. predilnica mikane preje, 31. predilnica česane preje, 47. ri, 48. Ava, 49. led, 50. po, 51. osa, 52. sol, 53. epi, 54. Ada, 55. ne, 56. Ida, 57. era, 58. ta, 59. DS, 60. Ino, 61. lan, 62. ra, 63. oje, 64. kan.

Navpično: 1. karp, 2. smer, 4. duri, 5. opal, 7. Iree, 8. Sava, 9. pazi, 10. krak, 12. rane, 13. klop, 15. mlaj, 16. Alpe, 24. ud, 25. li, 27. on, 28. če, 30. moč, 31. pred, 32. rips, 33. da, 34. Ivan, 35. Lado, 36. il, 37. cena, 38. Aden, 39. Epir, 40. soda, 41. no, 42. esej, 43. pare, 44. es, 45. jota, 46. elan.

Zrebanje dobitnika je bilo 21.9.1962 ob 9.45 uri v pisarni nabavnega oddelka. V prisotnosti članov uredniškega odbora glasila Slavke Bogovič in Sama Medica ter zastopnikov reševalcev Milene Mavser in Pavle Brajer, je Marija Konda izvela klavirsko pobno pravilno rešitev Pavle Brajer, ki je prejela za nagrado knjigo "Bili smo v Španiji".

NAGRADNA KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
19			20						21				22				
23		24		25					26		27	28	29				
30		31		32				33	34	35		36	37				
	38			39			40			41		42					
43					44							45					
							46										
47	48	49	50		51	52	53		54	55	56	57	58	59	60	61	
62			63				64			65	66	67					
68			69				70			71		72	73				
74		75		76			77		78	79		80	81	82			
	83			84					85		86		87				
88							89		90		91						

Vodoravno:

1. dežela v Afriki, 10. postopanja, 19. rudar, 20. rimska veža,
21. svilena tkanina, 22. svojilni zaimek, 23. spis, 24. arab-
- ski konj, 25. reka v Indiji, 26. skrajšano žensko ime, 27. ka-
- zalni zaimek, 29. naslovna oseba iz Gotovčeve opere, 30. nacija,
32. moško ime, 33. inicialki imena in priimka našega bivšega
- tehničnega vodje, 35. oče, 36. literarno delo, 38. del gleda-
- lišča, 40. osje gnezdo, 42. oblika osebnega zaimka, 43. slov-
- nično število, 44. mesto na Gorenjskem, 45. narodno žensko i-
- me, 46. predlog, 47. ime rakete, ki je obletela Luno. 51. od-
- miranje, 57. vrsta blaga, 62. vas na Gorenjskem, 63. ime film-
- ske igralka Mirande, 64. zajet, 65. naziv ženskega blaga, ki
- smo ga izdelovali, 67. osamela, 68. ameriško moško ime, 69. pi-
- sarniške potrebščine, 70. drogovci v kozolcu, 71. rastlina, ki
- se uporablja za izdelavo metel, 73. likovna umetnina, 74. štev-
- nik, 75. nikalnica, 76. pripadnik izumrlega naroda v Južni Ame-
- riki, 78. tuje žensko ime, 80. kratica za račun, 82. kvartopir-
- ski izraz, 83. slabo razpoloženje, 85. židovska molilnica, .

88. igrati na odru, 89. dva enaka samoglasnika, 90. naš zabavni tednik, 91. prebivalka sosednje države.

Navpično:

1. delovno mesto v tkalnici, 2. ljubkovalno žensko ime, 3. kemični element, 4. kratica za gradbeno podjetje, 5. perje pri repi, 6. dva različna soglasnika, 7. prvina, 8. zabavišče, 9. pogan, 10. domače živali, 11. zelenica v puščavi, 12. tkalski stroj, 13. kazalni zaimék ženskega spola, 14. stari Slovan, 15. nemški predlog, 16. reka v Sovjetski zvezi, 17. žensko ime, 18. oglas, 24. pristanišče na Arabškem polotoku, 28. planinska ptica, 31. pesem hvalnica - dvojina, 33. žensko ime, 34. stolp pri džamiji, 37. števník, 39. egipčanski sončni bog, 40. središče vrtenja, 41. japonska dolžinska mera, 42. kazalni zaimék, 47. stroj za pranje česanca, 48. okrasek, ki ga nosijo ženske, 49. svojilni zaimék, 50. veznik 51. popiti, 52. naenkrat, 53. trmoglaviti, 54. brezbožnik, 55. letni čas, 56. poslanec, 58. igralna karta, 59. poljska cvetlica, 60. arabski knez, 61. papirna stenska prevleka, 63. oslovski glas, 66. ploskovna mera, 69. žensko ime, 72. nerjaveča kovina, 75. neumeh, 77. grška črka, 79. šivalna potrebščina, 81. afriška žival, 83. grška črka, 84. konec polotoka, 86. japonska igra, 87. nemški predlog.

Za pravilno rešitev križanke razpisujemo tokrat dve nagradi: album in knjigo "Bili smo v Španiji".

Rešitve oddajte pri vratarju najkasneje do 20. oktobra, ker kasneje oddane rešitve ne bomo upoštevali pri žrebanju.